

Declaració en el dia internacional del Medi Ambient 2022:

CATALUNYA ABOCADA AL CAOS AMBIENTAL.

Des de la federació Ecologistes de Catalunya (EdC), a les portes del dia internacional del Medi Ambient, donem a conèixer la iniciativa **DEFENSEM EL MEDI**, una acció que vol posar de relleu la greu situació que patim a Catalunya que ens aboca a la destrucció imparable del Medi Ambient, per la inacció del govern de la Generalitat. Tornem a demanar amb urgència que s'aprovi una **agenda d'actuacions d'emergència ambiental** que inclogui la recuperació d'una Conselleria de Medi Ambient amb capacitat per fer que l'acció ambiental de govern de la Generalitat sigui transversal ambientalitzadora de Conselleries i la resta d'administracions.

El govern de Pere Aragonès no és capaç de donar resposta a la reconeguda emergència climàtica, al contrari s'entesta en les velles solucions del passat (com els jocs olímpics d'hivern per apuntalar el monocultiu turístic de neu i tapar la incapacitat per garantir el futur de la gent que viu als Pirineus). Les dades però són aclaparadores: les darreres dues dècades els indicadors de qualitat ambiental del nostre territori han anat retrocedit alarmantment. Cal reconèixer-ho i acabar amb la publicitat verda: avui Catalunya és a la cua europea en polítiques ambientals per la inacció dels darrers governs, en un moment en què la situació de crisi climàtica i ambiental demana una agenda verda capaç de fer front als reptes del canvi climàtic, la inseguretats alimentària, o la crisi energètica i de recursos.

Amb aquesta iniciativa (DEFENSEM EL MEDI) donem a conèixer algunes de les accions del moviment ecologista i social del país que han assolir els objectius de defensar democràticament el Medi Ambient com a patrimoni comú. Molt significativament, en la majoria dels casos malauradament, les institucions les hem tingut a la contra, defensant interessos especulatiu i econòmics egoistes contraris a l'interès general de la població.

Enllaç comunicació visual de l'acció Defensem el Medi (<https://youtu.be/kkqqKTYPTu4>)

Tot l'important està per fer:

1- BIODIVERSITAT

L'Estratègia Catalana per la Biodiversitat aprovada per l'anterior Departament de Territori i Sostenibilitat (DTS) l'any 2018 reconeixia unes dades molt preocupants a partir dels estudis realitzats:

- A Catalunya, el 75% de les espècies de fauna i flora incloses a la Directiva Hàbitats presenten un estat de conservació desfavorable en el període 2013 a 2018.
- El 40% de les espècies d'interès comunitari experimenten una reducció de les seves poblacions o no disposen de població suficient per mantenir-se a llarg termini.
- Durant la jornada organitzada pel CREAM, el Col·legi d'Economistes i el DTS sobre *l'informe IPBES*, es va fer palès que el cost per protegir la biodiversitat a Catalunya s'estimava en 129 milions d'euros l'any ... en clamorós contrast amb la realitat de les inversions directes per a la conservació de la biodiversitat a Catalunya que no han sobrepassat els 20 M€ en els últims anys.
- La superfície d'espais naturals a Catalunya cobreix el 32 % del país i suma 1.095.360 ha, la qual cosa dona una xifra irrisòria d'inversió d'uns 20€/ha/any, una de les més baixes d'Europa, mentre el mateix anterior Dept de Territori considerava que hauria de ser d'uns 129 €/ha/any.

- No tenim encara una llei de conservació de la biodiversitat que incorpori les Directives Europees. La llei vigent catalana d'espais naturals de l'any 85 (de fa 37 anys!) impossibilita aplicar millores i és molt anterior a bona part de les directives europees.

Tampoc lamentablement tenim aprovat el catàleg d'espècies de la fauna en perill d'extinció, **ni el Pla director dels corredors biològics** compromès fa mes d'una dècada.

La major part dels espais fluvials de Catalunya, aigües dolces i boscos de ribera es troben dins del DL 3/2003 Text refós en matèria d'aigües sense cap protecció ambiental, total abandonament i desprotecció. En els darrers 20 anys el declivi de biodiversitat en els ambients fluvials ha estat catastròfic en mans de l'ACA, cal promoure la seva restauració ecològica per sobre dels seus usos recreatius o turístics, que han d'estar subordinat.

<https://govern.cat/salaprensa/notes-premsa/380411/miralles-el-fons-patrimoni-natural-suportara-salt-endavant-gestio-activa-conservacio-biodiversitat>

<https://blog.creaf.cat/noticies/la-conservacio-de-la-biodiversitat-clau-per-al-futur-de-leconomia-catalana/>

2- ENERGIES RENOVABLES

Catalunya disposa d'una normativa de referència sobre aquesta matèria a Catalunya, la Llei 16/2017, de l'1 d'agost, del canvi climàtic:

- *Article 18.1 b) Promoure les energies renovables, que s'han de desenvolupar, sempre que sigui possible, aprofitant espais ja alterats per l'activitat humana, i minimitzar així l'ocupació innecessària del territori...*
- *19.1e) El foment de la generació d'energia distribuïda.....*

"Disposició addicional primera Pla territorial sectorial

"El Govern ha d'acordar la formulació del Pla territorial sectorial per a la generació elèctrica eòlica i fotovoltaica, les seves línies d'evacuació i els seus elements d'emmagatzematge en el termini de sis mesos a comptar de l'entrada en vigor d'aquest Decret Llei. Aquest pla ha de determinar la producció d'energia de cada comarca en funció de la seva demanda i tenint en compte criteris de solidaritat intercomarcal per assolir els objectius a nivell global".

Doncs malgrat la llei de Canvi Climàtic exigeix un ús racional i de conservació del territori en fer preferent la ubicació en terrenys degradats, el desplegament de les energies renovables a Catalunya, feta mitjançant els Decret-Llei 16/2019, de 26 de novembre i el DLI 24/2021, de 26 d'octubre, i altres modificacions posteriors del Decret Llei, d'acceleració del desplegament de les energies renovables distribuïdes i participades, suposen un incompliment fragant de l'esmentada Llei de canvi climàtic perquè:

- no prioritza el criteri d'ubicació en els espais degradats que tenim en excés al país.
- no s'ha aprovat el Pla Territorial, com a eina prèvia de planificació, que faci realitat un sistema d'energia distribuïda i de proximitat com a criteri general.

El 95% dels projectes no es fan en zones degradades, es situen en zones rurals allunyades dels centres de consum, no apliquen el criteri d'energia distribuïda i imposen grans línies de transport que suposen grans impactes i pèrdues d'energia amb llargues distàncies.

El col·legi d'enginyers industrials de Barcelona va fer un estudi que conclou que instal·lar plaques solars a les cobertes dels polígons industrials de l'àrea metropolitana (unes 20.000ha) pot produir el 50% del consum de la zona més poblada de Catalunya.

La Generalitat preveu l'ús d'unes 80.000ha per a la implantació de les energies renovables, un 2'5% del territori, al que cal sumar les xarxes elèctriques i altres infraestructures que poden arribar a ocupar en total un 5% i unes 160.000ha, de les quals unes 20.000ha de terres de conreu en un país en el que tant sols produïm el 45% dels aliments consumits, un atemptat greu contra la sobirania alimentària present i futura del país, per la cessió de drets especulatius a les grans corporacions.

3- RESIDUS

El PRECAT 20 (*programa general de prevenció i gestió de residus i recursos de Catalunya 2013-2020*), va exhaurir-se sense assolir els objectius i sense ser reemplaçat.

La Llei **reguladora** dels Residus de Catalunya (Decret Legislatiu 1/2009, de 21 de juliol) porta vigent 36 anys!. La Generalitat no ha estat capaç de fer una transposició de la Directiva de Residus 2018/851, ni de la Directiva sobre limitacions als plàstics vigent des de fa 4 anys, i ha esperat a què l'estat aprovés la *Ley de Residuos*. Aquesta renúncia a fer-ne una transposició per mitjà d'una nova llei de **prevenció** de residus, tant exigida com promesa, compromet la possibilitat d'aplicar al nostre país els millors estàndards europeus en prevenció i gestió dels residus, per modernitzar el sistema productiu, regular les activitats i, molt especialment, per evitar els conflictes socials i ambiental que generen els residus.

El PRECAT preveia assolir el 55% de reciclatge net de residus, un 5% més del que la normativa europea exigia assolir al 2020; però en finalitzar l'any 2021 encara no s'havia assolit el 40% de reciclatge net. Pel que fa a la producció de residus en els últims 7 anys el creixement en la producció de residus ha estat de prop del 14%, entre altres perquè la Generalitat sempre a apostat pels *acords voluntaris* amb les empreses alhora de exigir mesures de reducció que han resultat un fracàs en no ser impositives. Un exemple clamorós és el de la producció d'envasos i embalatges que suposen el 70% del volum dels residus municipals.

4- RESIDUS RAMADERS.

Catalunya és una de les zones d'Europa amb una major càrrega ramadera, especialment de caràcter industrial, amb unes greus afectacions al medi.

Segons un informe de Greenpeace, la ramaderia industrial a Catalunya contribueix més a la crisi climàtica en comparança a la resta de comunitats autònomes per la important emissió de gasos d'efecte hivernacle. Aquest sector va generar 69,4 milions de tones de CO₂ equivalent a l'estat espanyol durant el 2019 i Catalunya lidera el rànquing perquè aporta prop del 30% d'aquestes emissions produïdes, especialment per les **25.554 explotacions ramaderes industrials**. Entre les emissions cal destacar les de metà i amoníac, gasos d'efecte d'hivernacle altament perjudicials produïts principalment per la ramaderia industrial.

Del total de places de porcí a Catalunya, 7.699.744 són d'una sola engreixada. Atenent que cada plaça es ocupada per dos engreixades i mitja, el total de porcs arriba a uns 19 milions. Cal adoptar mesures clares per reduir la densitat ramadera, tancar granges i exigir el pagament d'un cànon per les emissions produïdes a l'atmosfera. Cada porc, per produir un quilo de proteïna, en necessita menjar cinc de vegetals, un brutal malbaratament de recursos. Cal tenir en compte, a més a més, que aquests porcs, bona part dels quals s'exporten, excreten metà i nitrats en forma de purins que contaminen les aigües, la terra i l'ambient.

En l'actualitat Catalunya, es troba saturada per la problemàtica que suposa la massificació de granges, especialment de porcs. Dels 947 municipis de Catalunya, han estat declarats zones vulnerables 459, prop del 50% del nostre territori. Des del 2019 l'increment de municipis vulnerables a crescut un 11% passat dels 415 als actuals 459, una xifra que creix exponencialment. Aquest fet comporta que també prop del 50% dels aqüífers del país estiguin contaminats, hipotecant un recurs estratègic com es l'aigua subterrània. Actualment, uns 150 municipis s'han d'abastir amb aigua portada amb camions. Una problemàtica que el Departament competent en agricultura ignora i es mostra contrari a aplicar mesures per evitar el col·lapse i danys irreversibles.

5- EMISSIONS A L'ATMOSFERA I ELS EFECTES DEL CANVI CLIMÀTIC.

El problema de salut ambiental més greu a Catalunya, sobretot a les grans ciutats, és la contaminació de l'aire. **A Barcelona i l'àrea metropolitana, on viu aproximadament el 80% de la població del país, el 52,6% de la contaminació s'atribueix a la mobilitat.** L'agent contaminant més problemàtic és el diòxid de nitrogen: no s'ha aconseguit baixar per sota dels límits legals establerts per la UE ni pels recomanats per l'Organització Mundial de la Salut (OMS). Pel que fa a les partícules, no se superen els nivells de perill que assenyalava la Comissió Europea, però sí els de l'OMS, especialment a Barcelona i en molts llocs de Catalunya. Alhora la contaminació per ozó troposfèric és un problema recurrent a la plana d'Osona i Lleida en part per processos de contaminació importada de grans zones industrials.

Barcelona supera en un 30% els límits de contaminació de l'aire de l'OMS. L'excés de cotxes és una de les causes, malgrat no es pot ignorar la gran contribució de l'aeroport i el port de Barcelona (especialment pels creuers turístics i l'industria pesada).

A Catalunya, es registren anualment unes 3.500 morts prematures causades per afectacions derivades de la contaminació de l'aire. Aquestes contaminants venen dels combustibles fòssils i les indústries potencialment contaminadores a les quals injustificadament no se'ls hi aplica cap fiscalitat ambiental segons el criteri de *qui contamina paga*.

En aquest cas cal assenyalar la greu responsabilitat dels diferents governs de la Generalitat i de l'autoritat del transport metropolità (ATM) per la manca, pràcticament absoluta, d'aplicació de mesures d'intensificació del transport col·lectiu i de mesures racionals de restricció dels vehicles privats. L'ajuntament de Barcelona al capdavant ha prioritzat la sanció, però no ha s'ha solucionat una reconversió justa pels ciutadans del sistema productiu de vehicles privats. Cal invertir en substitució del model de mobilitat basada en el vehicle privat en favor del transport col·lectiu si es vol reduir l'impacte del canvi climàtic.

Com a exemples il·lustratius, la construcció de la línia 9 del metro porta 20 anys en obres, un projecte que va iniciar-se el setembre de 2003 i que després de 20 anys encara no està acabada. Per altra part en els últims 20 anys ni s'han fet noves línies de ferrocarrils a Catalunya, ni s'han incrementat les freqüències, ni s'han abordat les millores en la xarxa com les línies de Manresa, o Puigcerdà. Ni tampoc s'han incrementat substancialment les xarxes de bus.

Catalunya, 2 de juny de 2022.